

УДК 376.36:159.922.7:37.091.33-027.22

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-6\(48\)-943-956](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-6(48)-943-956)

Суховієнко Наталія Анатоліївна кандидат педагогічних наук, логопед вищої категорії, сурдопедагог, сертифікований гештальт-психотерапевт, викладач кафедри початкової і спеціальної освіти, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси. <https://orcid.org/0000-0002-0528-9494>

Зорочкіна Тетяна Сергіївна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової і спеціальної освіти, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси. <https://orcid.org/0000-0002-6321-0852>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ТА ЛОГОПЕДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Анотація. У статті висвітлено сучасні підходи до психолого-педагогічного та логопедичного консультування в умовах інноваційного розвитку освіти. Визначено, що інноваційність виступає системоутворювальним чинником оновлення змісту, форм і методів корекційно-розвиткової діяльності, а також забезпечує трансформацію професійної взаємодії фахівців із дітьми з особливими освітніми потребами. Розкрито сутність психолого-педагогічного та логопедичного консультування як комплексної міждисциплінарної системи супроводу дитини, спрямованої на виявлення особливостей її мовленнєвого, когнітивного та емоційного розвитку й надання відповідних рекомендацій для організації ефективної корекційної допомоги.

Систематизовано інноваційні технології консультування, до яких віднесено арт-терапевтичні, ігрові, інформаційно-комунікаційні, нейропсихологічні та інклюзивні підходи. Визначено їх функціональне призначення у процесі корекційно-розвиткової роботи, зокрема: стимулювання мовленнєвої активності, розвиток комунікативних навичок, емоційна стабілізація, формування когнітивних процесів та забезпечення соціальної адаптації дітей. Встановлено, що інтеграція зазначених технологій сприяє індивідуалізації освітнього маршруту та підвищенню ефективності логопедичного впливу.

Окрему увагу приділено арт-терапевтичним та ігровим технологіям як найбільш ефективним засобам роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями. Визначено їх вплив на активізацію сенсорних каналів сприймання, розвиток

дрібної моторики, удосконалення артикуляційних процесів та формування мовленнєво-комунікативної компетентності. Встановлено, що використання арт-терапії та ігротерапії сприяє підвищенню мотивації дітей до навчальної діяльності, покращенню емоційного контакту між фахівцем і дитиною та оптимізації корекційного процесу. Узагальнено, що потенціал ігротерапії та арт-терапевтичних методів у сучасних умовах є високим і продовжує розширюватися завдяки розвитку цифрових технологій та впровадженню штучного інтелекту, що відкриває нові можливості для корекційно-розвиткової практики.

Ключові слова: психолого-педагогічне консультування, логопедичне консультування, інноваційні підходи, сучасні технології, ігротерапія, арт-терапія, інклюзивна освіта.

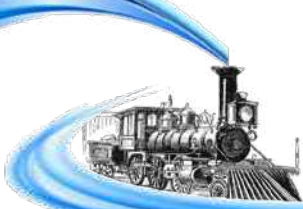
Nataliia Sukhoviienko Anatoliivna PhD (Pedagogical Sciences), speech therapist of the highest category, deaf educator, certified Gestalt psychotherapist, Lecturer, Department of Primary and Special Education, Bohdan Khmelnytskyi National University of Cherkasy, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0002-0528-9494>

Zorochkina Tetiana Sergiivna Doctor of Education (Ed.D.), Professor, Head of the Department of Primary and Special Education, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0002-6321-0852>

PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL AND SPEECH THERAPY CONSULTATION: INNOVATIVE APPROACHES AND MODERN TECHNOLOGIES

Abstract. The article highlights modern approaches to psychological, pedagogical and speech therapy counseling in the context of innovative development of education. It is determined that innovation is a system-forming factor in updating the content, forms and methods of correctional and developmental activities, and also ensures the transformation of professional interaction of specialists with children with special educational needs. The essence of psychological, pedagogical and speech therapy counseling is revealed as a comprehensive interdisciplinary system of supporting a child, aimed at identifying the features of his speech, cognitive and emotional development and providing appropriate recommendations for organizing effective correctional assistance.

Innovative counseling technologies are systematized, which include art-therapeutic, game, information and communication, neuropsychological and inclusive approaches. Their functional purpose in the process of correctional and developmental work has been determined, in particular: stimulation of speech activity, development of communication skills, emotional stabilization, formation of cognitive processes and

ensuring social adaptation of children. It has been established that the integration of these technologies contributes to the individualization of the educational route and increasing the effectiveness of speech therapy.

Special attention has been paid to art therapy and game technologies as the most effective means of working with children with speech disorders. Their influence on the activation of sensory channels of perception, the development of fine motor skills, the improvement of articulation processes and the formation of speech and communicative competence has been determined. It has been established that the use of art therapy and game therapy contributes to increasing children's motivation for educational activities, improving emotional contact between the specialist and the child and optimizing the correctional process. It is summarized that the potential of play therapy and art therapy methods in modern conditions is high and continues to expand due to the development of digital technologies and the introduction of artificial intelligence, which opens up new opportunities for correctional and developmental practice.

Keywords: psychological and pedagogical counseling, speech therapy counseling, innovative approaches, modern technologies, play therapy, art therapy, inclusive education.

Постановка проблеми. Проблема психолого-педагогічного та логопедичного консультування дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку є однією з найбільш актуальних у сучасній спеціальній педагогіці та логопедії. Зростання кількості дітей із різними формами мовленнєвих порушень, поєднання мовленнєвих труднощів із порушеннями емоційно-вольової сфери, труднощами соціальної адаптації зумовлюють необхідність пошуку нових підходів до організації психолого-педагогічної і логопедичної консультативної роботи. У сучасних умовах логопедичне консультування вже не обмежується лише виявленням особливостей мовленнєвого розвитку дитини чи наданням рекомендацій батькам – воно набуває комплексного міждисциплінарного характеру та потребує поєднання психолого-педагогічних, логопедичних, нейропсихологічних і сучасних освітніх технологій.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах реформування системи освіти України та активного впровадження інклюзивного навчання. Сучасне освітнє середовище вимагає створення ефективних механізмів підтримки дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітей із мовленнєвими порушеннями. У зв'язку з цим важливого значення набуває використання інноваційних технологій у процесі психолого-педагогічного та логопедичного консультування, які забезпечують індивідуалізацію підходів, підвищення мотивації дітей до взаємодії, формування позитивного емоційного контакту та створення сприятливих умов для розвитку комунікативної діяльності. Сучасна практика логопедичної роботи дедалі частіше орієнтується на застосування арт-

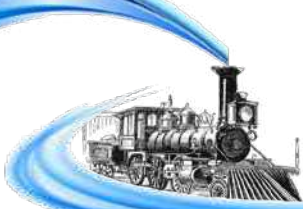

терапевтичних методик, ігрових технологій, інтерактивних форм взаємодії та інших інноваційних засобів. Використання арт-терапевтичних технологій у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями сприяє зниженню емоційної напруги, розвитку комунікативної активності, формуванню навичок самовираження та покращенню психологічного стану дитини. Ігрові технології, своєю чергою, забезпечують природне включення дитини у процес взаємодії, активізують пізнавальну діяльність, стимулюють мовленнєву активність.

Актуальність дослідження значно посилюється в умовах воєнного стану в Україні. Тривалий психоемоційний стрес, вимушене переміщення сімей, порушення стабільності освітнього процесу, обмеження повноцінної соціальної взаємодії негативно впливають на психічний та мовленнєвий розвиток дітей. У багатьох дітей спостерігається підвищений рівень тривожності, труднощі комунікації, порушення емоційної регуляції, що ускладнює процес логопедичної роботи та потребує впровадження більш гнучких і психологічно безпечних форм консультативної допомоги. У таких умовах інноваційні технології психолого-педагогічного та логопедичного консультування стають важливим інструментом підтримки дитини, її емоційної стабілізації, розвитку мовлення та соціальної адаптації.

Отже, необхідність удосконалення змісту, форм і методів психолого-педагогічного та логопедичного консультування дітей з мовленнєвими порушеннями, а також упровадження сучасних інноваційних технологій у практику спеціальної освіти визначають актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням питання допомоги дітям із мовленнєвими порушеннями займалися вітчизняні та закордонні дослідники і загалом, це питання має широку наукову базу. Дослідження науковців висвітлюють особливості психічного розвитку дітей із порушеннями мовлення, як-от у роботах І. Баранець, С. Коноплястої, Н. Пахомової, М. Шеремет. Останні дослідження та публікації свідчать про постійний інтерес до теми наукового вивчення різноманітних аспектів допомоги дітям із мовленнєвими порушеннями. Окреме місце серед них посідають аспекти застосування різноманітних нетрадиційних, інноваційних і технологічних підходів. Дослідники висвітлюють нові підходи до розвитку мовленнєвих функцій у дітей та впроваджують їх у консультативну практику. Серед таких підходів можна виокремити: Л. Лук'яник, А. Пехарева, О. Ільченко – про використання комп'ютерних програми та мобільних додатків у роботі логопеда; Н. Савінова, А. Нездатна – про корекційний потенціал мовлення засобами ігротерапії; З. Ленів, О. Мамічева, І. Пташко, Ю. Рібцун [12] - про використання засобів арттерапії для розвитку мовленнєвих навичок, О. Боряк, Ю. Косенко – про використання системи альтернативної комунікації для розвитку мовлення дітей з особливими освітніми потребами. Окремо хочемо зазначити доробок вчених

М. Гуцол [2] та Л. Черніченко [17], які досліджують питання корекції мовленнєвої діяльності у дітей з порушенням мови засобами гри. Теоретичні аспекти методологічної частини застосування інноваційних технологій досліджуються у роботах В. Безпалька, М. Кларина, Б. Лихачова, В. Монахома, Г. Селевка. Проблема впровадження інноваційних технологій в психолого-педагогічній і логопедичній діяльності з різноманітних сторін досліджували О. Арламов, Н. Артикуца, К. Ангеловськи, І. Бех, М. Бургін, Л. Ващенко, Г. Герасимова, Л. Даниленко, І. Дичківська, В. Журавльов, Л. Ілюхина, М. Кларін, О. Козлова, А. Ніколс, Л. Подимова, О. Попова, М. Поташник, А. Пригожина, О. Пехота, В. Сластьонін, А. Хуторський, Н. Юсуфбекова.

Отже, у сучасному науковому середовищі триває вивчення різних аспектів мовленнєвого розвитку дітей, а також активний пошук і впровадження ефективних методів, спрямованих на вдосконалення комунікативних умінь та підвищення якості життя дітей з порушеннями мовлення. У межах заявленої проблематики у педагогічній та логопедичній науці ще недостатньо опрацьованими залишаються питання цілісної інтеграції інноваційних технологій у систему психолого-педагогічного та логопедичного консультування. Також недостатньо розкрито механізми поєднання арт-терапевтичних, ігрових, нейропсихологічних та інформаційно-комунікаційних технологій в єдиному корекційно-розвитковому процесі, що ускладнює їх системне впровадження в практику роботи логопеда.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз сучасних підходів до психолого-педагогічного та логопедичного консультування дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку та охарактеризувати інноваційні технології, що застосовуються у практиці консультування дітей з особливими освітніми потребами.

Виклад основного матеріалу. Технологічність і прагнення до інновацій є ознакою майже усіх напрямів людської життєдіяльності в сучасному світі. Науковці підкреслюють, що педагогічна інновація є не лише наслідком технічного прогресу, а й психолого-педагогічним явищем, яке змінює мислення педагога, його стиль професійної взаємодії та ціннісні орієнтації [10, с. 117]. У контексті сучасних реформ освіти, інновації розглядаються як системний процес, що охоплює оновлення цілей, змісту, форм і методів організації навчання та виховання [1, с. 6].

Під психолого-педагогічним та логопедичним консультуванням ми розуміємо комплексну систему професійної взаємодії фахівців із дитиною, батьками та педагогами, спрямовану на виявлення особливостей психічного, мовленнєвого й особистісного розвитку дитини, надання рекомендацій щодо її навчання, виховання, комунікативного розвитку та організації корекційно-розвиткової допомоги. Таке консультування передбачає використання психолого-педагогічних, логопедичних і сучасних інноваційних технологій з метою

забезпечення ефективного супроводу дітей з мовленнєвими порушеннями та іншими особливими освітніми потребами.

Під інноваційними підходами і сучасними технологіями у психолого-педагогічному та логопедичному консультуванні ми розуміємо сукупність новітніх методів, форм, засобів і технологій професійної взаємодії з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку та інші особливі освітні потреби, спрямованих на підвищення ефективності консультативної, діагностичної та корекційно-розвиткової роботи. До таких підходів відносимо використання арт-терапевтичних методик, ігрових технологій, інтерактивних методів навчання, елементів нейропсихологічної корекції, інформаційно-комунікаційних технологій, засобів інклюзивної освіти та інших сучасних практик, які забезпечують індивідуалізацію супроводу дитини, активізацію її мовленнєвої та комунікативної діяльності, емоційну підтримку й соціальну адаптацію.

Як відмічають дослідники Т. Бакуменко і Є. Хряпін, інноваційні процеси у сучасній освіті є закономірною реакцією на потребу суспільства у фахівцях нового типу – компетентних, мобільних, творчих і здатних до безперервного саморозвитку [1, с. 6]. Вчені Т. Рейс і О. Максютова додають, що у педагогічній науці інновації розглядаються як основа якісних змін у структурі, змісті та технологіях навчання, що забезпечують відповідність освітнього процесу вимогам часу [11, с. 80]. Застосування інноваційних технологій в інклюзивному освітньому просторі дозволяє досягати таких результатів: створювати єдиного освітнього простору; сприяти ефективній взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу; удосконалення методів, змісту та організаційних форм навчання, пов'язане з вимогами сучасного суспільства до рівня освіти особистості та її особливостей; максимальне розкриття інтелектуального потенціалу учня, формування навичок самостійного набуття знань та здійснення різних видів самостійної діяльності, пов'язаної з обробкою інформації [9, с. 33].

Основними функціями інноваційних технологій в роботі з дітьми які мають порушення мовлення є такі: компенсаторна: технічна підтримка з метою полегшення читацької та письмової діяльності; дидактична: педагогічна підтримка в застосуванні інноваційних технологій з метою створення відповідної освітньої сфери та освітніх ресурсів; комунікаційна: комунікативна підтримка для участі в системах мережевої взаємодії [9, с. 32].

Як зазначають дослідники Н. Федорова, Г. Косарева, О. Войтович, О. Борисова, А. Гаєвська, застосування різноманітних логопедичних технологій, серед яких є й нетрадиційні методи і прийоми, сприяють запобіганню втоми дітей, підтримують їх пізнавальну активність та підвищують загальну ефективність логопедичного впливу в незалежності від характеру мовленнєвого порушення у дитини. Впровадження інноваційних логопедичних технологій (ЛТ) у психолого-педагогічному і логопедичному консультуванні «має на меті досяг-

нення гармонійного поєднання сучасних технологічних рішень із традиційними методами розвитку дітей» [14, с. 3-4].

Проаналізувавши джерела з означеної теми, ми виявили, що у питанні психолого-педагогічного та логопедичного консультування інноваційні підходи й сучасні технології можуть охоплювати досить широкий спектр методів. Ми систематизували їх згідно напрямів і дали коротку характеристику:

I. Арт-терапевтичні технології. Використовуються для розвитку комунікації, емоційної стабілізації та зниження тривожності у дітей з мовленнєвими порушеннями. Сюди можна віднести: ізотерапія, казкотерапія, пісочна терапія, музикотерапія, лялькотерапія, кольоротерапія, драматерапія. Вони можуть бути корисними при логопедичній роботі з дітьми із РАС, РДУГ, заїканням, тривожністю та труднощами комунікації.

II. Ігрові технології. Є одними з найбільш привабливих для дітей і можуть використовуватися найрізноманітнішим чином для підвищення мотивації, полегшення встановлення контакту, стимулювання мовлення. Сюди входять дидактичні ігри, сюжетно-рольові ігри, нейроігри, сенсорні ігри, комунікативні ігри, інтерактивні логопедичні ігри, ігрові вправи для розвитку мовлення. Ціль використання ігрових технологій полягає у формуванні комунікативних здібностей дитини. До основних завдань, які вирішує ігротехнології у логопедії, відносяться: розвиток зв'язного мовлення, розвиток комунікативних навичок.

III. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – актуальні в дистанційному навчанні, в умовах воєнного стану. Серед них виокремлюємо такі: мультимедійні презентації, логопедичні комп'ютерні програми, інтерактивні платформи, онлайн-консультування, мобільні додатки, цифрові освітні ресурси.

Інформаційно-комунікаційні технології посідають важливе місце у сучасному психолого-педагогічному та логопедичному консультуванні дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, особливо в умовах дистанційного навчання та воєнного стану. Використання мультимедійних презентацій, інтерактивних платформ, логопедичних комп'ютерних програм, мобільних додатків і цифрових освітніх ресурсів сприяє підвищенню зацікавленості дітей у навчальній діяльності, активізації мовленнєвої активності та розвитку комунікативних навичок. Особливістю ІКТ є можливість індивідуалізації навчального та корекційного процесу, забезпечення доступності консультативної допомоги незалежно від місця перебування дитини, а також створення комфортного й інтерактивного середовища для взаємодії між фахівцем, дитиною та батьками. Основною метою використання ІКТ у даному напрямі є підвищення ефективності логопедичної та психолого-педагогічної допомоги, забезпечення безперервності корекційно-розвиткової роботи та створення умов для повноцінного мовленнєвого, емоційного й соціального розвитку дітей.

IV. Нейропсихологічні технології – побудовані із врахуванням особливостей роботи головного мозку дитини, міжпівкульної взаємодії, сенсомоторної

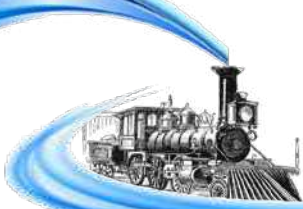

координації. До них належать нейроігри, кінезіологічні вправи, нейрогімнастика, вправи на сенсорну інтеграцію.

Нейропсихологічні технології у психолого-педагогічному та логопедичному консультуванні ґрунтуються на врахуванні закономірностей функціонування головного мозку дитини, особливостей міжпівкульної взаємодії та рівня сформованості сенсомоторної координації. Їх застосування спрямоване на активізацію базових психічних процесів, що забезпечують мовленнєвий розвиток, зокрема уваги, пам'яті, сприймання та регуляції рухової активності. Особливістю нейропсихологічного підходу є його спрямованість не лише на корекцію мовленнєвих труднощів, а й на розвиток загальної нейропсихологічної бази у дитини, яка забезпечує формування мовлення як складної психічної функції. У процесі консультування ці технології дозволяють фахівцю глибше оцінити індивідуальні особливості розвитку дитини, визначити можливі причини мовленнєвих труднощів та підібрати найбільш ефективні стратегії корекційно-розвиткової допомоги. Основною метою використання нейропсихологічних технологій є оптимізація роботи функціональних систем мозку, що забезпечують мовленнєву діяльність, підвищення ефективності логопедичного впливу та створення умов для гармонійного психомовленнєвого розвитку дитини.

V. Окремо хочемо виділити інклюзивні технології, що пов'язані з адаптацією освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема, з мовленнєвими потребами. До них ми відносимо засоби візуальної підтримки, альтернативну та додаткову комунікацію, командний супровід дитини, адаптовані освітні маршрути.

Інклюзивні технології у психолого-педагогічному та логопедичному консультуванні спрямовані на створення адаптованого та доступного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку. Їх застосування ґрунтується на принципах індивідуалізації, доступності та рівних можливостей для навчання і розвитку кожної дитини. Особливістю інклюзивних технологій є їх комплексний характер, що передбачає залучення не лише логопеда, а й психолога, педагогів, асистента вчителя та батьків до єдиного процесу супроводу дитини. У межах консультування вони забезпечують ефективну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, сприяють кращому розумінню індивідуальних потреб дитини та формуванню оптимальних умов для її мовленнєвого й соціального розвитку. Основною метою використання інклюзивних технологій у даному напрямі є забезпечення рівного доступу дитини до освіти, подолання комунікативних бар'єрів, підвищення ефективності логопедичної та психолого-педагогічної допомоги, а також сприяння її успішній соціальній адаптації та інтеграції в освітнє середовище.

Найбільш цікавими для нашого дослідження є ігрові технології і арт-терапія у роботі з дітьми із мовленнєвими порушеннями в межах психолого-педагогічного консультування.

Теоретичний аналіз арт-терапевтичних технік свідчить про їхню важливу роль у створенні сприятливих умов для розвитку мовленнєвих функцій у дітей. Взаємодія з різноманітними текстурами, фактурами та художніми матеріалами сприяє стимуляції сенсорних механізмів і активізації мовленнєвої діяльності. Дослідження підтверджують, що використання мистецьких методів у педагогічній практиці має позитивний вплив на розвиток мовлення, формування фонематичного сприймання та диференціацію звуків. Крім того, такі методи у процесі логопедичних занять сприяють удосконаленню рухливості артикуляційного апарату й розвитку просторового орієнтування та уявлень дитини про власне тіло у просторі [4, с. 165].

У сучасних умовах розвитку освіти важливого практичного значення набуває використання у діяльності логопеда арт-терапевтичних методів і прийомів, які поєднують інноваційність, наукову обґрунтованість та соціальну доцільність. Сучасні підходи до корекційно-розвиткової роботи з дітьми спрямовані на підвищення її ефективності та визначають формування мовленнєво-комунікативної компетентності як одну з ключових передумов подальшої успішної освітньої діяльності дитини [3, с. 35]. Дослідники відмічають, що використання мистецтва у логопедичній роботі сприяє оптимізації корекційного процесу, покращенню взаєморозуміння та комунікації між фахівцем і дитиною. Це підвищує ефективність занять, формує позитивну мотивацію до діяльності, полегшує засвоєння навчального матеріалу та забезпечує поступовий перехід від простіших завдань до складніших. Арт-терапія поєднує традиційні психотерапевтичні підходи з творчою діяльністю, яка стимулює емоційне реагування та самовираження дитини. У сучасному освітньому просторі значення мистецтва та цінність особистості дедалі більше утверджуються як важливі складові педагогічної діяльності [6, с. 45].

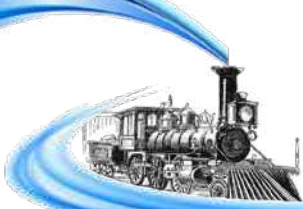
Застосування різних видів арт-технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами сприяє активізації основних каналів сприймання інформації – аудіального, візуального та кінестетичного – і позитивно впливає на розвиток психічних процесів у цілому, а окрім цього вони виконують комунікативно-рефлексивну функцію, допомагаючи коригувати порушення емоційно-вольової сфери дитини, які нерідко ускладнюють розвиток пізнавальних процесів та формування просторового сприймання у дітей [16, с. 50]. Цінність арт-терапії полягає у тому, що творчі техніки збуджують нейропсихологічні процеси мовленнєвих функцій, під час роботи руками прискорюється велика кількість нейронних сполучень, що покращують функції моторики, мислення, координації. Логопед, який використовує в своїй роботі арт-терапевтичні методи, може

спостерігати за покращенням сенсо-моторних функцій учня та розвитку міжпівкульних взаємодій [7, с. 101]. Найбільш розповсюдженими методами серед логопедів є ізотерапія, пісочній анімації, казкотерапія та музикотерапія. Застосування таких методів сприяє підвищенню зацікавленості дітей у навчальній діяльності та розвитку дрібної моторики, що позитивно впливає на мовленнєвий розвиток дитини. Крім того, арт-терапевтичні техніки допомагають встановити сприятливий емоційний контакт [5, с. 36].

Ігрові технології у психолого-педагогічному і логопедичному консультуванні класифікуються за різними критеріями залежно від поставленої мети, змістового наповнення та умов їх застосування. При цьому, їх ефективність визначається не лише мотиваційним впливом, а й можливістю інтеграції різних підходів і способів корекційного впливу. Наприклад, поєднання із іншими технологіями: «Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в ігровій формі у поєднанні з традиційними методами дозволяє оптимізувати корекційно-розвивальний процес, зробити його сторони більш результативним», зазначають Н. Лещій і Гуцол М [8, с. 100]. Дослідники Н. Федорчук і І. Середа відмічають позитивний вплив ігротерапії у роботі із дітьми з мовленнєвими порушеннями: так, вони зазначають, що застосування ігрових методів має суттєві переваги для соціалізації дітей у колективі, оскільки забезпечує взаємодію різних поглядів, інтересів і потреб; ігрова діяльність спонукає дітей із мовленнєвими порушеннями до комунікації з однолітками та дорослими, а також формує вміння дотримуватися інструкцій і виконувати встановлені правила, «все це сприяє розвитку уваги, наполегливості і, що найголовніше, сприяє розвитку мовлення дитини. За допомогою ігор можна також вирішувати логопедичні завдання, такі як розвиток дрібної моторики, дихання, підвищення тону м'язів артикуляційного апарату у дітей з порушеннями мовлення» [15, с. 213]. Робота над усім мовленням може здійснюватися в процесі корекційно-ігрової творчої активності, де учень відчувається рівноправним та вільним. Вчитель-логопед розробляє план, упорядковує, формує умови для регулювання мовленнєвих навантажень дитини. Учень молодшого шкільного віку здобуває, отримує, вдосконалює мовленнєві здібності. Таким чином зростає число дітей, які свідоміше опановують корекційно-навчальний матеріал, підвищується їхнє зацікавлення цією діяльністю, це сприяє покращенню у засвоєнні знань та роботи над порушеннями мовленнєвого розвитку [13, с. 220].

Отже, потенціал ігротерапії та арт-терапевтичних методів у процесі психолого-педагогічного та логопедичного консультування залишається надзвичайно високим і продовжує розширюватися. Це зумовлено постійним оновленням методичного інструментарію, появою нових програм і вдосконалених підходів, а також стрімким розвитком цифрових технологій. У сучасних умовах активне впровадження штучного інтелекту та ІТ-рішень створює нові можливості для

конструювання інноваційних ігрових та арт-терапевтичних засобів роботи з дітьми з мовленнєвими потребами, урізноманітнюючи та доповнюючи арсенал роботи логопеда. Таким чином, перспективи застосування цих методів можна розглядати як практично безмежні в контексті підвищення ефективності корекційно-розвивальної діяльності.

Висновки. Сучасне розуміння консультативної діяльності передбачає комплексну міждисциплінарну взаємодію фахівців, дитини та її соціального оточення із застосуванням найсучасніших підходів. У цьому контексті інноваційні технології розглядаються як системоутворювальний компонент професійної діяльності логопеда та психолога, що визначає нову якість організації корекційного процесу. Систематизація сучасних інноваційних і технологічних підходів у межах психолого-педагогічного та логопедичного консультування дозволяє констатувати їх багатовекторність і функціональну різноманітність. Їх інтегроване використання сприяє формуванню більш гнучкого та індивідуалізованого підходу до кожної дитини, що є особливо важливим в умовах різнорівневих мовленнєвих порушень та ускладнених освітніх умов. Поєднання різних підходів забезпечує багатовимірність роботи з дитиною та створює умови для її гармонійного мовленнєвого, емоційного та соціального розвитку.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові пошуки доцільно спрямувати на поглиблене вивчення ефективності інтеграції арт-терапевтичних, ігрових та цифрових технологій у єдину корекційно-розвиткову систему роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями. Актуальним є також дослідження можливостей використання штучного інтелекту та адаптивних цифрових платформ у процесі логопедичного консультування, зокрема для персоналізації навчально-корекційних програм.

Література

1. Бакуменко Т., Хряпін Є. Інноваційні педагогічні технології як чинник підвищення якості освіти. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Педагогічні науки. Випуск 4 (67), 2025. С. 5-10. DOI:10.32689/maup.ped.2025.4.1
2. Гуцол М. А. Корекція мовленнєвої діяльності у дітей з порушеннями мовлення на онлайн заняттях засобами гри. *Інноваційна педагогіка*, 2023, с. 99-102. URL:http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/65/part_1/20.pdf
3. Долінчук І., Мартинюк С. Арт-терапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Вісник науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика»* : матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Умань, 10 квіт. 2025 р.). Умань, 2025. С. 34-37.
4. Калька Н., Матвеев В. Особливості використання арт-терапевтичних технік у роботі з особистісними ресурсами під час війни. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2025. № 67 (2). С. 156-168.
5. Карапетова О. В. Використання методів арт-терапії у роботі психолога з корекції тривожних станів особистості. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія: Педагогіка і психологія. 2020. № 2 (20). С. 34-39.

6. Кошель А. П., Кульбако Н. П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти : навч.-метод. посіб. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2020. 45 с.

7. Куцин Е. Застосування комбінованої форми музикотерапії у роботі з дітьми з важкими мовленнєвими порушеннями. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*, (October 14, 2022; Oxford, UK), С. 100–101. <https://doi.org/10.36074/logos-14.10.2022.32>

8. Лещій Н., Гуцол М. Корекція мовленнєвої діяльності у дітей з порушеннями мовлення на онлайн заняттях засобами гри. *Інноваційна педагогіка*, 2023, Вип. 65, Т. 1., С. 99-102.

9. Манукян О., Мирошніченко О. Інноваційні технології в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі. *Освіта на Луганщині*, 2021, Вип. 4, С. 31-33.

10. Ніколенко Л. І. Інноваційна педагогічна діяльність як фактор розвитку професійної компетентності педагога. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 2. 2021. С. 116-121.

11. Рейс Т., Максютова О. Інноваційні технології в освіті: впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. Вип. 1(36). 2024. С. 160-171.

12. Рібцун Ю. Використання АРТ-терапії в корекційній роботі з дітьми з особливими мовленнєвими потребами. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.). С. 428-431.

13. Сюгай Є., Чекан О. Діти із загальним недорозвитком мовлення, їх рівні. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів*: збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (Мукачеве 14-15 травня 2020 року). С. 220-223.

14. Федорова, Н., Косарева, Г., Войтович, О., Борисова, О., Гаєвська А. Сучасні технології в корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку: ефективність та перспективи. *Академічні візії*, 2025 Вип. 39, С. 1-8.

15. Федорчук Н., Серeda І. Технологія ігротерапії у роботі логопеда з дітьми дошкільного віку. *Серце, віддане дітям*. Випуск Х: Збірник студентських наукових праць. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2020. С. 213-216.

16. Харківська А. Арт-техніки у корекційній роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024, Вип. 12 (4), С. 48-52.

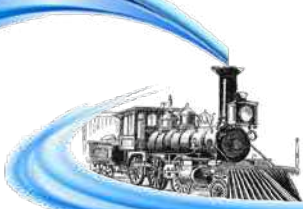
17. Черніченко Л. Діагностика і корекція мовлення у дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 1, 2022, С. 234–238, DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.37>

References:

1. Bakumenko T., Khriapin Ye. (2025) *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii yak chynnyk pidvyshchennia yakosti osvity. [Innovative pedagogical technologies as a factor of improving the quality of education]* Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Pedahohichni nauky, 4 (67), 5–10. <https://doi.org/10.32689/maup.ped.2025.4.1> [in Ukrainian].

2. Hutsol M. A. (2023) *Korektsiia movlennievoi diialnosti u ditei z porushenniamy movlennia na onlain zaniattiakh zasobamy hry. [Correction of speech activity in children with speech disorders in online classes using games]* Innovatsiina pedahohika, 99–102. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/65/part_1/20.pdf [in Ukrainian].

3. Dolinchuk I., Martyniuk S. (2025) *Art-terapiia u roboti z ditmy z osoblyvymy osvitnimy potrebamy. [Art therapy in working with children with special educational needs]* Visnyk naukovodoslidnoi laboratorii inkliuzyvnoi pedahohiky «Spetsialna ta inkliuzyvna osvita: teoriia, metodyka, praktyka», 34–37. [in Ukrainian].

4. Kalka N., Matvieiev V. (2025) *Osoblyvosti vykorystannia art-terapevtychnykh tekhnik u roboti z osobystisnyy resursamy pid chas viiny. [Features of using art-therapeutic techniques in working with personal resources during the war]* Teoretychni i prykladni problemy psykholohii ta sotsialnoi roboty, 67 (2), 156–168. [in Ukrainian].
5. Karapetova O. V. (2020) *Vykorystannia metodiv art-terapii u roboti psykholoha z korektsii tryvozhykh staniv osobystosti. [Use of art therapy methods in psychologist's work on correction of anxiety states]* Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia: Pedahohika i psykholohiia, 2 (20), 34–39. [in Ukrainian].
6. Koshel A. P., Kulbako N. P. (2020) *Vykorystannia elementiv art-terapii v umovakh osvithnoho protsesu zakladiv doshkilnoi osvity: navch.-metod. posib. [Use of art therapy elements in preschool education institutions]* Chernihiv: FOP Balykina O. V., 45 p. [in Ukrainian].
7. Kutsyn E. (2022) *Zastosuvannia kombinovanoi formy muzykoterapii u roboti z ditmy z vazhkymy movlennievymy porushenniamy. [Application of combined music therapy in work with children with severe speech disorders]* Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», 100–101. <https://doi.org/10.36074/logos-14.10.2022.32> [in Ukrainian].
8. Leshchii N., Hutsol M. (2023) *Korektsiia movlennievoi diialnosti u ditei z porushenniamy movlennia na onlain zaniattiakh zasobamy hry. [Correction of speech activity in children with speech disorders in online classes using games]* Innovatsiina pedahohika, 65 (1), 99–102. [in Ukrainian].
9. Manukian O., Myroshnychenko O. (2021) *Innovatsiini tekhnolohii v roboti z ditmy z osoblyvymy osvithnymy potrebamy v inkluzyvnomu prostori. [Innovative technologies in working with children with special educational needs in inclusive education]* Osvita na Luhanshchyni, 4, 31–33. [in Ukrainian].
10. Nikolenko L. I. (2021) *Innovatsiina pedahohichna diialnist yak faktor rozvytku profesiinoi kompetentnosti pedahoha. [Innovative pedagogical activity as a factor in developing teacher professional competence]* Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, 2, 116–121. [in Ukrainian].
11. Reis T., Maksutova O. (2024) *Innovatsiini tekhnolohii v osviti: vprovadzhennia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v osvithnii protses. [Innovative technologies in education: implementation of ICT in the educational process]* Mizhnarodnyi naukovi zhurnal «Osvita i nauka», 1 (36), 160–171. [in Ukrainian].
12. Ribtsun Yu. (2022) *Vykorystannia art-terapii v korektsiinii roboti z ditmy z osoblyvymy movlennievymy potrebamy. [Use of art therapy in correctional work with children with special speech needs]* Aktualni problemy formuvannia tvorchoi osobystosti pedahoha v konteksti nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoi osvity: zbirnyk materialiv VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii (Vinnytsia, VSPU imeni Mykhaila Kotsiubynskoho, 6–7 July 2022), 428–431. [in Ukrainian].
13. Siuhai Ye., Chekan O. (2020) *Dity iz zahalnym nedorozvytkom movlennia, yikh rivni. [Children with general speech underdevelopment, their levels]* Suchasni tendentsii rozvytku nauky y osvity v umovakh pohlyblennia yevrointehratsiinykh protsesiv: zbirnyk tez dopovidei za materialamy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Mukachevo, 14–15 May 2020), 220–223. [in Ukrainian].
14. Fedorova N. et al. (2025) *Suchasni tekhnolohii v korektsii movlennievyykh porushen u ditei doshkilnoho viku: efektyvnist ta perspektyvy. [Modern technologies in correction of speech disorders in preschool children: effectiveness and prospects]* Akademichni vizii, 39, 1–8. [in Ukrainian].
15. Fedorchuk N., Sereda I. (2020) *Tekhnolohiia ihroterapii u roboti lohopedy z ditmy doshkilnoho viku. [Play therapy technology in speech therapist's work with preschool children]* Sertse, viddane ditiam, 213–216. [in Ukrainian].

16. Kharkivska A. (2024) *Art-tekhniky u korektsiinii roboti z ditmy z movlennievymy porushenniamy. [Art techniques in corrective work with children with speech disorders]* Osvita. Innovatyka. Praktyka, 12 (4), 48–52. [in Ukrainian].

17. Chernichenko L. (2022) *Diahnostyka i korektsiia movlennia u ditei doshkilnoho viku. [Diagnosis and correction of speech in preschool children]* Acta Paedagogica Volyniensis, 1, 234–238. <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.37>. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 07.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.05.2026